

Kommunfullmäktige i Munkedals kommun

Revisionsberättelse för år 2011

Vi, av kommunfullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i nämnderna samt, genom utsedda lekmannarevisorer, verksamheten i kommunens företag.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, kommunens revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som vi ansett nödvändig för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Vi hänvisar också till vår redogörelse och anlita revisionsbyrås sammanfattande rapport vilka biläggs denna berättelse.

Vi är kritiska till att kommunstyrelsen inte förvissat sig om att konstaterade brister i samband med tillämpning av upphandlade ramavtal för byggtjänster har åtgärdats.

Vi noterar dock att det under 2012 har aviserats förbättrade rutiner och planerats aktiviteter inom ramen för internkontrollprogrammet för att följa upp dessa.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål som kommunfullmäktige beslutat.

När det gäller årsredovisningens utvärdering av resultatet i förhållande till verksamhetsmålen anser vi att det fortfarande finns en stor förbättringspotential.

Vi tillstyrker att kommunfullmäktige beviljar nämnderna och ledamöterna i dessa ansvarsfrihet.

Munkedal 2012-04-11

Henry Bäckström

Jan Hellsten

Claes Hedlund

Nils Karlsson

Uno Johansson

Bilagor: Revisorernas redogörelse för år 2011
Pwc sammanfattande rapport för år 2011
Samtliga under året upprättade PM och rapporter finns i revisorernas årsakt för 2011.

Kommunens revisorer – redogörelse för 2011

Uppdrag

Vårt uppdrag är att, i enlighet med kommunallagen(kap 9), av kommunfullmäktige antaget revisionsreglemente och *God revisionsred i kommunal verksamhet*, granska och pröva om

- verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- räkenskaperna är rättvisande
- den interna kontrollen är tillräcklig

Denna redogörelse är en sammanfattning av vårt arbete under året.

Revisionsprocessen

Vi har, som grund för vårt arbete, genomfört en uppdatering av vår risk- och väsentlighetsanalys och då beaktat förändringar i kommunens politiska- och förvaltningsmässiga organisation.

Slutsatserna har sedan, tillsammans med beslut om redovisningsrevisionens inriktning, bildat underlag för revisionsplanen. Även under 2011 har vi bedrivit vår verksamhet i enlighet med den strategi för revisionsarbetet i Munkedals kommun som vi tidigare fastställt.

Att kommunens verksamheter, efter omorganiseringen, är inne i en förändrings- och utvecklingsprocess har påverkat vårt arbete i den meningen att vi medvetet valt att observera hellre än att mer handgripligt granska sådana verksamheter som är satta under stort förändringstryck.

Munkedals

Kommun

Kommunens revisorer

Revisionens roll i den nya organisationen

Vi har, i syfte att diskutera erfarenheter, deltagit i en konferens för revisorer i andra kommuner som, i likhet med Munkedals kommun, frångått en traditionell nämndsorganisation.

Kommunens nya organisation har förändrat informationsflödet och med hänsyn till detta kan vår revisionsstrategi och vårt arbetssätt komma att behöva ses över.

Revisionsutveckling och samverkan

I början av 2011 stod det klart att den framtidsorganisation man tänkt sig beträffande sakkunnigfunktionen inte kunde förverkligas – det fanns inte tillräckligt stöd för detta i övriga Samrev-kommuners kommunfullmäktige.

Förlängningsklausulen i löpande avtal med PwC utnyttjades och avtalet förlängdes t o m avslutning av revisionsåret 2012.

För att, under en övergångstid, få tillgång till visst kompletterande sakkunnigstöd genomförde tre av Samrev-kommunerna en gemensam upphandling. Efter utvärdering tecknades avtal med MarHed Konsult för perioden 2011-09-15 till 2012-12-31.

Under 2012 genomförs, i samverkan med tre andra nordbohuslänska kommuner, en ny upphandling med sikte på att ha nya avtal på plats från 2013-01-01.

Den samverkan mellan förtroendevalda revisorer som var den andra delen av Samrev-organisationen fortsätter om än i något annan form. Orust kommun har lämnat samverkansgruppen och i stället har Lysekils kommun anslutit sig.

Fokus i samverkan är erfarenhetsutbyte och gemensam utbildning.

Årlig granskning

Löpande redovisning och intern kontroll

Revisionsföretaget PwC har genomfört granskning av redovisning och intern kontroll. Resultatet av granskningen, som har presenterats för oss i PM och rapporter, har sedan, beroende på arten av iakttagelser, kommunicerats med berörda. Ett sammandrag av revisionsföretagets granskningar redovisas i den sammanfattande rapporten som också biläggs revisionsberättelsen.

Delårsrapport och Årsredovisning 2012

PwC har, för vår räkning, även granskat kommunens delårsrapport och årsredovisning för 2011. Dessa granskningar ligger till grund för de utlåtanden beträffande god ekonomisk hushållning vi lämnar till kommunfullmäktige.

Vi delar helt de krav på styrsystemet som kommunstyrelsen själv formulerat i årsredovisningen:

"Målen ska vara mätbara och uppföljningsbara samt vara av betydelse för god ekonomisk hushållning."

"För att kommunens styrsystem ska fungera måste uppföljningsprocessen skötas på ett systematiskt och regelbundet sätt i tiden samt innehålla både ekonomi, prestationer och kvalitetsaspekter."

Vi ser att förbättringar åstadkommits under 2011 men också att kommunen fortfarande har ett utvecklingsarbete framför sig när det gäller styrning/ledningssystemet.

Grundat på den granskning som revisionsbyrån gjort anser vi att årsredovisningen kan godkännas samtidigt som vi är oroad över att det fortfarande finns så många noterade tveksamheter beträffande specifikationer och andra underlag för balansräkningen.

Intern kontroll – generellt

Den kritik vi framförde i revisionsberättelsen för 2010 har hanterats på ett positivt sätt och under året har förvaltningen arbetat med att utforma riktlinjer mm avseende den interna kontrollen. Från 2012 finns också kontrollaktiviteter beslutade av kommunstyrelsen och miljö- och byggnämnden.

Genomförandet av kontrollaktiviteterna påverkar i hög grad vår egen planering av revisionsarbetet. Det blir en viktig uppgift för oss att bedöma det resultat av internkontrollarbetet som nämnderna presenterar. Framledes förutsätter vi att kommunstyrelsen årligen, i årsredovisningen, avger en samlad bedömning av den interna kontrollen i kommunorganisationen.

Intern kontroll – upphandling av byggtjänster mm

Vår granskning som resulterade i en skrivelse med tillhörande PM till kommunstyrelsen 2011-04-18 blev sedan föremål för en av kommunstyrelsen beställd intern granskning vilken, i korthet, bekräftade våra iakttagelser. Den interna rapportens förslag till åtgärder överlämnades till förvaltningen för att genomföras.

Kommunstyrelsens behandling av ärendet resulterade i fler kontakter och skriftliga kommentarer från vår sida. Det blev tydligt att våra bedömningar i alla delar inte delades av kommunstyrelsen men då kommunikationen därtills handlat om ett äldre avtal genomförde vi en uppföljning av det nya avtal som, efter upphandling, ersatt det förra.

Vår utgångspunkt var att de brister som vi tidigare påpekat skulle vara åtgärdade och kontrollen vara skärpt – helt i enlighet med de direktiv som lämnats av kommunstyrelsen i beslutet 2011-06-14.

De framkom att vissa delar av den "gamla" kritiken t ex tvivelsmål beträffande rätt timpriser åtgärdats medan andra delar av påpekade brister kvarstod. De mycket preciserade krav på avropsrutiner som fanns i förutsättningarna för upphandlingen och som dokumenterats i avtalet hade inte följts av förvaltningen.

Avvikelse i förhållande till avtalet kunde konstateras och detta har dels diskuterats vid flera träffar med kommunledningen dels i en skrivelse med tillhörande PM till kommunstyrelsen 2012-04-02.

Vi är fortsatt mycket kritiska till att det inte har etablerats rutiner som säkerställer odiskutabla kontroller av alla inkommande fakturor. Vi har också erfarit att kommunen överväger att med tilläggsavtal förändra förutsättningarna för den upphandling som gjordes i slutet av 2011 - en åtgärd som vi är mycket frågande inför.

Vi vill dessutom understryka att en väl fungerande kontroll inte bara kan åstadkommas med dokumenterade rutiner – det måste också etableras en kontrollkultur i hela organisationen som säkerställer att dessa rutiner tillämpas i praktiken. Slutligen skall ett väl utformat internkontrollprogram verifiera den tillämpning man från början bestämt.

Övrigt

Under året har vi haft kommunikation med kommunmedlemmar som haft frågor kring delar av den kommunala verksamheten och som man

Munkedals

Kommun

Kommunens revisorer

kanske ansett att vi som revisorer borde ha synpunkter på. Vi har givetvis besvarat frågorna och även, vid behov, förklarar vårt uppdrag i relation till nämndernas ansvar.

Revisionens ekonomi

Under 2011 har vi disponerat en nettobudget på 0,7 mkr varav 0,5 mkr har utnyttjats. Överskottet i förhållande till budget har delvis samband med att sakkunnigfunktionen inom Samrev avvecklades från 2011-04-30 och att det upphandlade kompletterande sakkunnigstödet återinfördes först under hösten.

För framtiden är revisionens ekonomi mer osäker och kostnaderna 2013 kan inte säkert bedömas förrän man genomfört den förestående upphandlingen.

Sammanfattning

Baserat på vår egen granskning och de som gjorts av de sakkunniga biträden som vi anlitat har vi funnit stöd för följande slutsatser:

- att i revisionsberättelsen uttala kritik mot kommunstyrelsen för att konstaterade brister vid tillämpning av vissa ramavtal inte åtgärdats i tillräckligt hög grad
- att i revisionsberättelsen uttala att resultatet i årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål kommunfullmäktige beslutat
- att i revisionsberättelsen uttala att utvärderingen av verksamhetsmålen kan förbättras ytterligare
- att tillstyrka att ledamöterna i nämnderna beviljas ansvarsfrihet

Munkedal 2012-04-11

Henry Bäckström

Jan Hellsten

Claes Hedlund

Nils Karlsson

Uno Johansson

Revisionsrapport

Redovisningsrevision 2011

Munkedals kommun

April 2012

Håkan Olsson

Innehållsförteckning

Inledning	3
Iakttagelser	3
Uppföljande granskning av intern kontroll och risker för mutor och korruption.....	3
Granskning av attest och firmateckning	3
Granskning av avtalstrohet	4
Granskning av momsrutiner	4
Granskning av elektronisk fakturahantering.....	5
Granskning av delårsrapport.....	6
Granskning av årsredovisning	7

Inledning

Denna del av revisionsarbetet som kallas för redovisningsrevision har som huvudsyfte att kontrollera och bedöma om kommunen har en tillfredsställande intern kontroll så att fel förhindras eller upptäcks samt att det finns rutiner som säkerställer rättvisande räkenskaper.

lakttagelser

Uppföljande granskning av intern kontroll och risker för mutor och korruption.

Kommunen har under 2011 infört en modell för systematiskt arbete med intern kontroll som skall tillämpas och genomföras under 2012. Reglementet antogs redan 2003 men nu finns också praktiska anvisningar som tydliggör organisation, ansvar och genomförande. Kommunstyrelsen och byggnadsnämnden antog i feb 2012 kontrollplaner för berörda områden och sektorer. Kontrollplanerna innehåller både kommunövergripande granskningsområden och mer verksamhets specifika områden.

PwC har under 2011 fortlöpande lämnat synpunkter på hur ett systematiskt arbete med intern kontroll kan organiseras och genomföras. Under hösten 2011 deltog vi vid ett heldagsseminarium med utbildningsinsatser för berörda chefer, tjänstemän i styrgruppen och arbetsgruppen.

Vid detta tillfälle diskuterades också vad kommunen kan göra för att motverka och eliminera risken för mutor och korruption. Huruvida policydokument eller sk wisselblower i frågan, skulle kunna vara ett effektivt verktyg diskuterades. Men kommunchefen lovade att lyfta frågan under 2012 och medvetengöra alla chefer så att den tas upp på bl a ATP-möten. Dessutom kan frågan kontrolleras via den intern kontroll och kontrollmoment såsom avtalskontroller, kontroll av bisysslor. Denna koppling och kontrollmomenten skulle (har) beaktas.

Granskning av attest och firmateckning

De förtroendevalda revisorerna i Munkedals kommun har givit PwC i uppdrag att granska den interna kontrollen vad gäller rutiner för att hålla en aktuell attestförteckning samt beslut om firmatecknare.

Synpunkter på den interna kontrollen vad gäller bland annat vissa rutiner för attestanter har tidigare redovisats i Rev Pm daterad oktober 2010 gällande granskning av rutiner för leverantörsfakturor.

Uppföljning av vilka åtgärder som ekonomiavdelningen vidtagit med anledning av de synpunkter som här redovisades har skett i en särskild rev PM (uppföljning) daterad februari 2012.

Baserat på de svar som vi fått från ekonomiavdelningen på våra frågor i den nu aktuella granskningen vill vi särskilt uppmärksamma

- Att ekonomiavdelningen i dagsläget själv pekar på vissa brister vad gäller attestlistor och namnteckningsprov som ekonomiavdelningen uppger håller på att åtgärdas.
- Arbetet med att uppdatera attestreglementet pågår.
- Det bör finnas en intern kontroll som dokumenterar att berörd bank och Kommuninvest verkligen erhållit den aktuella förteckningen över utsedda firmateknare.

Granskning av avtalstrohet

De förtroendevalda revisorerna i Munkedals kommun har gett Pwc i uppdrag att granska kommunens rutiner för kontroll av avtalstrohet.

Ekonomichefen menar att kommunen har en god avtalstrohet vad gäller livsmedelsinköp. Vi har inga belägg för att så inte är fallet men i dagsläget upprättas det ingen dokumenterad analys och kontroll kring avtalstrohet för livsmedelsinköp.

Vår bedömning är därför att den interna kontrollen bör skärpas. Vi anser att det årligen bör utföras en dokumenterad kontroll och analys av avtalstroheten. Om man finner brister så bör detta förklaras och de åtgärder som planeras för att förbättra avtalstroheten bör också dokumenteras.

Granskning av momsrutiner

De förtroendevalda revisorerna i Munkedals kommun har gett Pwc i uppdrag att granska om kommunens momsrutiner uppfyller kravet på en god intern kontroll.

Vår bedömning av den interna kontrollen i rutinerna för momsredovisning är att denna har vissa brister vilket bör åtgärdas.

- Det bör finnas en samlad kunskap om väsentliga momsregler samt en dokumentation av kommunens momsrutiner. I detta syfte bör det upprättas en särskild momshandbok för kommunen där all relevant information om momsen finns redovisad.
- I momshandboken bör det också klargöras att det skall upprättas skriftliga rutiner för hur underlag för momskompensation skall tas fram i syfte att säkerställa att kommunen erhåller den momskompensation som man är berättigad till. Det bör också fastställas att det skall föras en aktuell förteckning över kommunens olika intäkter och den utgående moms som skall debiteras i syfte att säkerställa att kommunen följer gällande momsregler på detta område. Vid denna kartläggning kan skattemyndigheten konsulteras i de fall man är osäker på om rätt moms debiteras. Denna kartläggning bör lämpligen utföras av ekonomiavdelningen.
- Det bör inom ramen för det interna kontrollreglementet också utföras återkommande kontroller av om kommunens momsrutiner uppfyller kravet på en god intern kontroll.
- Kommunen bör också undersöka om det finns verksamheter som till viss del bedriver näringsverksamhet men där hela den ingående momsen i dagsläget dras av på kontot för kommunmoms. Om den del som är näringsverksamhet uppgår till en väsentlig andel av omsättningen så bör kommunen upprätta särskilda schabloner. Detta i syfte att göra avdrag på den ingående momsen på ett proportionellt riktigt sätt. En sådan schablon bör sedan skriftligt kommuniceras med skattemyndigheten.

Granskning av elektronisk fakturahantering

De förtroendevalda revisorerna i Munkedal har gett Pwc i uppdrag att följa upp vilka åtgärder som vidtagits med anledning av de synpunkter som redovisats i Rev PM daterat oktober 2010 (se granskningsbilaga) gällande den interna kontrollen i rutinen avseende kommunens elektroniska fakturahantering.

Som framgår av ekonomichefens svar så pågår ett åtgärdsarbete och då bland annat inom ramen för arbetet att uppdatera ekonomihandboken men detta är ännu inte avslutat. Vår bedömning vad gäller tidigare framförda synpunkter står därför i allt väsentligt kvar.

- Att processen dokumenteras på ett tydligare sätt.
- Att underlaget för den formella attesträtten tydliggörs.
- Att attest reglementet förtydligas och uppdateras.

- Att systemadministratörernas roll fastställs formellt.
- Att det säkerställs att attestanter erhåller tillräcklig information om sitt uppdrag och handhavande av systemet.
- Att kontraktsöverenskommelser uppdateras för de automatattesterade fakturorna.
- Att efterkontroll och riskbedömning systematiseras.

Granskning av delårsrapport

Vi har granskat delårsbokslutet i syfte att pröva om denna ger en rättvisande bild av resultatet och den ekonomiska ställningen för rapportperioden och om delårsbokslutet i övrigt uppfyller de krav som ställs i KRL 9 kap samt övrig normgivning/vägledning. Vi har också översiktligt bedömt huruvida delårsrapporten innehåller en redovisning av måluppfyllelsen utifrån god ekonomisk hushållning.

Vi bedömer att delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Vi har dock uppmärksammat några mindre avvikelser mot kommunal redovisningslag och god redovisningssed.

- Semesterlöneskulden är beräknad och bokförd med samma belopp som vid bokslut 2010. Dvs förändringen är inte beräknad eller redovisad.
- Vi rekommenderar i likhet med tidigare år att delårsrapporten bör kompletteras med väsentliga noter samt en finansieringsanalys.
- Det förekommer avstämningsdifferenser, som ej fullt ut kan förklaras, avseende anläggningstillgångarnas storlek, avskrivningar och övriga justeringar. Om en finansieringsanalys och noter upprättats hade differensen lättare identifierats.
- Underlaget som specificerar och verifierar förekommande periodiseringar genom sk interimskonton bör förbättras.
- Balansräkningen skall jämföras med bokslut för 2010 och ej med delår 2010

Delårsrapporten innehåller en uppföljning och bedömning av mål för god ekonomisk hushållning (finansiella och verksamhetsmål) samt en resultatutredning. Vi delar kommunstyrelsens bedömning, att de finansiella målen och balanskravet kommer uppnås.

Kommunstyrelsen bedömer att måluppfyllelsen för verksamheten i övrigt är svag. Vi har inte underlag för att göra en annan bedömning än kommunstyrelsen eftersom verksamhetsmålen är mycket översiktligt redovisade.

Det är enligt vår uppfattning angeläget med en fortsatt utveckling av målformulering och metoder för uppföljning och utvärdering i syfte att också förbättra kommunens styrning.

Granskning av årsredovisning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed. Följsamheten till gällande kommunal redovisningslag och rekommendationer från RKR (Rådet för kommunal redovisning) är god.

Vissa mindre redaktionella fel har fortlöpande rättats i det utkast till årsredovisning som låg till grund för vår granskning. Andra fel och brister i underlag som inte tillräckligt styrker och specificerar tillgångar och skulder är;

- Fordran på avräkning fastighetsavgiften är upptagen med 160 tkr för högt belopp.
- Det saknas tilläggsinformation i balansräkningen som redovisar omfattning av leasingavtal.
- Konto 16670 avräkningskonto EU projekt Ikon med UB = - 695 156 kr utgör en negativ fordran och är således en skuld. Kontot bör specificeras och verifieras bättre.
- Konto 25186 Leverantörsskulder har ett UB med 12 297 966 kr. Saknar en specifikation och en restlängd och en avstämning för det utgående saldot vilket gör att vi inte kan verifiera att saldot är rätt.
- Konto 28250 är ett genomgångskonto för omsorgskontoret UB = 111 197 kr. Kontot skall vid årets slut egentligen vara nollställt. Saldot består bl a av en ingående outredd differens från år 2010 på 108 615 kr.
- Konto 28252 förmedlade medel med UB = 47 648 kr. Saldot är bokfört som en negativ skuld och är således en tillgång. Kontot har outredda differenser som delvis är hänförliga till 2009.
- Konto 29910 Interimsskuld bokföringen med UB = 2 144 461 kr. Saldot är en negativ skuld och alltså egentligen en fordran. Balanskontot sköts av fastighetskontoret och uppges vara någon form av ett avräkningskonto. Det saknas underlag som verifierar att saldot är rätt.

Kommunen klarar balanskravet samt uppnår i allt väsentligt de finansiella målen i övrigt. Budgetföljsamheten god men sektor välfärd redovisar ett underskott med 3 mkr.

Vi bedömer att årsredovisningen i all väsentlighet redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunens modell för målstyrning utgår ifrån fullmäktiges vision, mål, strategier och mått (mål, strategier och mått finns för fem fokusområden). Förvaltningsberättelsen redogör kortfattat och i ett övergripande perspektiv för måluppfyllelsen utifrån fullmäktiges och nämndernas och sektorernas styrkort. Måluppfyllelsen bedöms överlag som god. 21 mål har uppnåtts 36 mål har delvis uppnåtts och endast ett mål uppnås inte.

Ett nytt och intressant område som införts i årsredovisningen är resultatet av kommunens medverkan i ett sk kvalitetsprojekt (KKIK) som leds av SKL. Redovisningen ger bl a bild av hur bl a kommunens brukare uppfattar kvaliteten i kommunens verksamhet utifrån 5 perspektiv.

- Tillgänglighet
- Trygghet
- Information och delaktighet
- Effektivitet
- Kommun som samhällsutvecklare

Bäst resultat redovisas inom perspektiven Trygghet och Information och delaktighet. Medan det inom övriga perspektiv finns flera områden/frågor som redovisar ett mycket svagt resultat, vilket borde leda till eftertanke.

Uddevalla 3 april 2012

Håkan Olsson